

Нар-жа Тончева
 Да се разясни за всеки
 съдия
 17.05.2001

ДО

КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД

НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДОПЪЛНИТЕЛНО СТАНОВИЩЕ

от Осман Ахмед Октай

като представител на подателите - група народни представители от XXXVIII Народно събрание - на искането за обявяване противоконституционността на Закона за тълкуване на чл. 47 от Закона за чужденците в Република България

по конституционно дело № 2/2001 г.

Уважаеми конституционни съдии,

В брой 42 от 27.04.2001 г. на Държавен вестник беше обнародван Закон за изменение и допълнение на Закона за чужденците в Република България (ЗИДЗЧРБ), който закон отмени чл. 47 от Закона за чужденците в Република България. Същевременно законодателят не промени Закона за тълкуване на чл. 47 от Закона за чужденците в Република България (Тълкувателен закон), който има отношение към отменената норма и към ЗЧРБ въобще и чиято конституционносъобразност е предмет на конституционно дело № 2/2001 г.

Тези обстоятелства повдигат въпроса относно по-нататъшния ход на това дело и по-специално следва ли почитаемият Конституционен съд да се произнесе с решение по неговото същество.

Според мен конституционно дело № 2/2001 г. трябва да приключи с решение по същество. Съображенията ми за това са следните:

1. Предмет на Конституционно дело № 2/2001 г. е конституционносъобразността на Тълкувателния закон, а не тази на самия чл. 47 от ЗЧРБ. Последният беше предмет на Конституционно дело № 15/2000 г., което приключи с решение № 4/2001 г.;

2. Въпреки че чл. 47 от ЗЧРБ е отменен със ЗИДЗЧРБ, самият Тълкувателен закон остава в сила и не е нито изменен, нито допълнен. На българското право са непознати както мълчаливата отмяна, така и т.нар. *desuetudo* - отмяна поради продължително неприлагане, а императивната разпоредба на чл. 11, ал. 3 от Закона за нормативните актове повелява, че *“нормативните актове се отменят, изменят или допълват с изрична разпоредба на новия, изменящия или допълващия акт”*. Това е възприето и в самата Конституция: чл. 84, т. 1 вмениява единствено в компетентност на Народното събрание да *“приема, изменя, допълва и отменя законите”*, а според чл. 86, ал. 1 *“Народното събрание приема закони, решения, декларации и обръщения”*, т.е. отмяната на законова норма може да стане само с изрична правна норма от същия ранг;

3. Тълкувателният закон има самостоятелно съществуване. Независимо от отмяната на чл. 47 от ЗЧРБ, той продължава да се прилага по отношение на висящи правоотношения, възникнали под действието на чл. 47. Всъщност именно по повод на такова висящо производство Конституционният съд беше сезиран, освен от групата народни представители от XXXVIII НС, и от състав на Върховния административен съд, като последният е спрял административно дело до произнасяне на конституционната юрисдикция.

Съгласно чл. 2, ал. 1 от ГПК във връзка с чл. 11 от ЗВАС, съдилищата са длъжни да разгледат и разрешат всяка подадена до тях молба за защита и съдействие на лични и имуществени права. Съдът никога не може да откаже да даде правосъдие, а тъй като в случая той е счел, че не може да се произнесе без преценката на Конституционния съд, изпълнението на това негово правомощие би станало невъзможно, ако Конституционният съд не се произнесе с решение по същество.

Освен това, изречение шесто от Тълкувателния закон прогласява нищожността на всички съдебни решения по същество, постановени по жалби срещу заповеди, издадени на основание чл. 40, ал. 1, т. 2 във връзка с чл. 10, ал. 1, т. 1, на основание чл. 42 или на основание чл. 10, ал. 1, т. 1 от ЗЧРБ. Следователно тълкувателният закон вече е породил правни последици, които се изразяват в невалидността на съответните съдебни актове. Съгласно

чл. 151, ал. 2, изр. 1 от Конституцията актът, обявен за противоконституционен, не се прилага от деня на влизане на решението на КС в сила. А чл. 22, ал. 4 от Закона за Конституционен съд вменява като задължение на органа, издал противоконституционния акт да уреди възникналите от последния правни последици. Това е още един довод, че решаването на конституционно дело № 2/2001 г. по същество няма да бъде лишено от предмет, защото в случай че Конституционният съд прекрати делото и не обяви тълкувателния закон за противоконституционен, за Народното събрание няма да възникне задължение да “валидира” съответните съдебни решения. На нищожността на тези решения ще могат да се позовават всички административни органи и ще се създаде реалната опасност от административен произвол по отношение на засегнатите чужденци.

4. Подателите на искането за обявяване противоконституционността на Тълкувателния закон сочим *inter alia* обстоятелството, че законът съдържа освен тълкувателни и множество нови материални и процесуални правни норми. Нещо повече, Тълкувателният закон очевидно не само не се ограничава да тълкува нормата на чл. 47 от ЗЧРБ, както сочи неговото заглавие, но “тълкува” ред други норми от ЗЧРБ, на които изрично е придадена обратна сила с Параграф единствен на Заключителната разпоредба. Флагрантни примери за това са:

4.1. придаване на ново качество "подлежащи на незабавно изпълнение" на заповедите за налагане на принудителни административни мерки по текстове от ЗЧРБ;

4.2. включването на допълнителна самостоятелна хипотеза в обхвата на чл. 47 от ЗЧРБ, а именно чл. 10, ал. 1, т. 1, която не се съдържа в Глава пета, раздел I на ЗЧРБ;

4.3. отнемането на правомощието на съда да преценява дали даден административен акт е непосредствено свързан със сигурността на страната и замяната му с един елементарен прочит на посоченото правно основание, а заедно с това лишаването му от възможността да прецени дали актът е издаден от компетентен орган, дали неговият адресат е български гражданин, дали принудителната мярка въобще е предвидена в закона и т.н.;

4.4. даването указания на съда как и на какви правни основания да решава делата, с които е сезиран;

4.5. забраната съдът да събира доказателства за фактите и обстоятелствата, мотивирали органа, издал една обжалвана заповед;

4.6. даването на задължителна квалификация на съдебните актове без значение кой е сезирал съда;

Конституционният съд би следвало да обсъди тези аргументи и да се произнесе с решение по предмета на делото;

5. Според подателите на искането за обявяване противоконституционността на Тълкувателния закон, Народното събрание не е оправомощено от Конституцията да тълкува собствените си закони. Поставихме въпроса дали изобщо Народното събрание е компетентен орган в това отношение. А чл. 22, ал. 3 от Закона за Конституционен съд повелява, че при актове, постановени от некомпетентен орган КС обявява тяхната нищожност, което несъмнено би било обсъждане и решаване на конституционното дело по същество.

София,
17.05.2001 г.

С почит: _____
(Осман Октай)

